

Hans Pijp werkt elke woensdagochtend als psychiater voor dak- en thuislozen op Schiphol. "Ik kijk altijd eerst naar de schoenen. Je ziet snel wie op reis is en wie niet."

Op die radiatoren kun je niet liggen", wijst psychiater Hans Pijp naar de verwarming in de vertrekhallen van Schiphol. En inderdaad, een opstaand randje maakt het vermoeide mensen onmogelijk om hier een warm plekje te zoeken. Geen sterveling die ooit acht slaat op de verwarmingsbuizen van Schiphol. Maar Pijp – en de daklozen die hij wil helpen – wel. Wie met hem een rondje over Schiphol Plaza en door de gangen en de vertrekhallen loopt, kijkt met totaal andere ogen naar de luchthaven dan menig reiziger. Pijp heeft overal oog voor en hij lijkt alles te zien. "Ik kijk altijd eerst naar de schoenen", zegt hij terwijl hij door de gangen van Schiphol loopt. "Hoe goed is het schoeisel? Heeft iemand sokken en zijn die schoon? Je ziet snel wie op reis is en wie niet. Reizigers hebben focus in hun ogen; ze zijn op zoek naar hun vertrekhal. Terwijl daklozen doelloos rondlopen."

Pijp doet het werk op Schiphol nu twee jaar op zijn vrije woensdagochtend. Toen hij destijds hoorde dat hier daklozen rondliepen maar dat geen enkele psychiatrische instelling zich hun lot aantrok, meldde hij zich bij het Leger des Heils op Schiphol. Hij werd er warm onthaald. Aanvankelijk als vrijwilliger, maar inmiddels werkt hij 'voor een symbolisch bedrag', zodat hij legitiem namens het Leger rond kan lopen. Daarnaast werkt hij vier dagen als zelfstandig psychiater in psychosentrum De Brouwerij in Amsterdam en voor huisartsen in de Haarlemmermeer. Net als daar, ontmoet hij ook hier op de luchthaven

mensen met psychoses. "Het zijn gevoelige en trouwe mensen. Ze hebben een psychiatrische ziekte. Dat is niet erg, maar het brengt hen soms wel aan de bedelstaf." Pijp heeft in de loop der jaren geleerd hun stellige opvattingen te respecteren. "Het versterkt alleen maar iemands wantrouwen en isolement als ik zijn complexe percepties en vermoedens direct wegzet als waan. Ik wil vertrouwen winnen door goed te luisteren en mee te denken in het verbeteren van iemands levenssituatie. En als arts geloof ik dat herstel in dit geval begint bij het leggen van gelijkwaardig contact."

Vliegtuigmonteur

Elke woensdagochtend loopt hij rond en spreekt hij mensen aan van wie hij vermoedt dat ze dakloos zijn. Pijp: "Dan zeg ik: ik zie dat u geen sokken aan heeft. Gaat het goed met u? Ik ben dokter, kan ik u helpen?" Sommigen houden zich slapend als Pijp nadert. Of hij dént dat ze zich slapende houden. "Ik dacht dat eens van een man, bleek het een vliegtuigmonteur te zijn – vandaar zijn zwarte handen –, die voordat hij naar huis ging altijd nog even een dutje deed."

Op een ochtend spreekt hij zo'n vijftien van de ongeveer dertig – voornamelijk Nederlandse en Oost-Europese – daklozen. Inmiddels heeft hij met veel van hen een vertrouwensband opgebouwd. Hans Pijp deelt visitekaartjes uit, want: "Iedereen mag me altijd bellen op mijn mobiele telefoon." En dat gebeurt soms, bijvoorbeeld als de marechaussee of het door kerken aangeboden luchthavenpastoraat advies nodig hebben.

Veel daklozen zoeken bewust Schiphol uit, omdat het er warm is. Ook is er altijd >

Een vriend voor even

> wel wat overgebleven eten en drinken te vinden van haastige reizigers. Bovendien: niemand heeft oog voor ze en dat geeft een veilig gevoel. “Als reizigers hen al zien, voelen ze zich niet verantwoordelijk want ze zijn toch weer snel weg. Het is een rare paradox dat mensen op zo’n drukke plek in een isolement terecht kunnen komen.”

Terwijl Pijp over de luchthaven loopt, dwalen zijn ogen door de ruimtes. Plotseling: “Zie je die man in die Adidasbroek in de prullenbak zoeken? Die ken ik nog niet. Ik vraag straks eerst aan de maatschappelijk werker van het Leger des Heils of ze hem kennen, want ik wil hun werk niet doorkruisen.”

Geen pillen

Het is niet Pijps doel om daklozen zo snel mogelijk een kliniek in te helpen. “Ik probeer alleen maar te voorkomen dat mensen ongemerkt doodgaan. Ik luister naar hun verhalen en probeer advies te geven. Een hoger doel streef ik niet na. Soms bel ik wel met ggz-instellingen of met een familielid. Soms doe ik lichamelijk onderzoek, maar ik schrijf geen pillen voor. Als het heel slecht met iemand gaat, schrijf ik een geneeskundige verklaring waardoor hij gedwongen kan worden opgenomen.”

Bij veel collega-psychiaters komen de cliënten naar de spreekkamer, maar bij

Pijp is het precies andersom: hij trekt eropuit om hen op te zoeken. “Dat vind ik leuk. Ik ben een onrustig mannetje en ik steek graag mijn handen uit de mouwen. Het vereist veel creativiteit en denkactiviteit om contact met deze mensen te maken.”

Niet iedereen zit op Pijp te wachten. “Paranoïde psychotische mensen zeggen bijvoorbeeld: ‘Ik heb geen psychiater nodig. Ik ben niet gek! Ik moet de koning spreken, want ik word achtervolgd.’”

Er is niemand die ervoor kiest om dakloos te worden, stelt Pijp, er is altijd wel een reden dat ze hun huis uit moes-

De enigen met wie ze nog contact hebben zijn hulpverleners. Voor sommigen ben je dan even hun vriend.”

Kartonnen dozen

Pijp loopt naar buiten, richting een keet van het Leger des Heils. Hij wijst naar kartonnen dozen onder de viaducten die als slaapplek hebben gediend. Verderop liggen dekens. De keet, die wordt bekostigd door de luchthaven Schiphol, staat al tien jaar verdekt opgesteld onder een viaduct. Binnen informeert psychiater Pijp naar de man in de Adidasbroek. Maatschappelijk werker Jeffrey Goei

‘Het is een rare paradox dat mensen op zo’n drukke plek in een isolement terecht kunnen komen’

ten. “En als ze er wel zelf voor hebben gekozen, dan komt dat vaak door hun ziekte. Zo komt hier een man die zegt achtervolgd te worden. Hij voelt zich in zijn dakloosheid nog het veiligst.”

Pijp vertelt dat rond de kerstdagen alle psychiaters vrij zijn, terwijl ze juist dan het hardst nodig zijn. “Ik vind dat we in de kerstvakantie moeten werken. Deze mensen kunnen dan niet naar familie.

blijkt deze al te kennen. Samen met Goei, die in een herkenbare Leger des Heils-jas loopt, maakt Pijp nog een ronde onder de viaducten en door de gangen van het vliegveldcomplex.

Als de psychiater even later op de trein naar huis wacht, praat hij op het perron nog enthousiast door over het werk. “Het voelt als een hobby en ik ben er toevallig goed in.” <